

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3226/2015. (XI. 23.) AB HATÁROZATA**alkotmányjogi panasz elutasításáról**

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

határozatot:

1. Az Alkotmánybíróság a Székesfehérvári Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 2.M.488/2013/9. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt – az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdésével összefüggésben – elutasítja.

2. Az Alkotmánybíróság a Székesfehérvári Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 2.M.488/2013/9. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt egyebekben visszautasítja.

Indokolás**I.**

- [1] 1. Az indítványozó a Székesfehérvári Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 2.M.488/2013/9. számú ítélete ellen az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLII. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján alkotmányjogi panaszt terjesztett elő. Az indítványra okot adó konkrét ügyben, társadalombiztosítási határozat felülvizsgálata iránt indult perben a bíróság a felperes indítványozó keresetét elutasította. Az ítélet értelmében a felperes 2010. január 29-én személyesen nyújtotta be az előrehozott öregségi nyugdíj iránti kérelmét az alperes hatóságnál, az ellátás megállapítását 2010. február 1. napjától kérte. Nyilatkozott, hogy keresőtevékenységet ettől az időponttól kezdve nem folytat és biztosított jogviszonyban nem áll. Az illetékes nyugdíjbiztosítási igazgatóság a 2010. március 23-án kelt határozatával 2010. február 1. napjától kezdődően előrehozott öregségi nyugdíjat állapított meg a felperes részére. A határozat indokolása részletes tájékoztatást adott az ellátás megállapítása és folyósítása feltételeiről. A felperes 2011. december 2. napján nyugellátásának kiegészítését kérte, arra hivatkozott, hogy 2010. február 1-től 2010. május 31-ig tartó

időszakban folytatott keresőtevékenységet folytatott. A biztosítási kötelezettséggel járó jogviszonyról való tudomást szerzést követően az igazgatási szerv az öregségi nyugellátás megállapítása tárgyában hozott határozatát 2012. június 5-én kelt határozatában visszavonta, így a felperes részére jogalap nélkül kifizetett ellátás keletkezett, amelynek visszaköveteléséről a határozat szerint az igazgatóság külön határozatban dönt. A felperes a visszavonó határozatot keresettel támadta meg, a Székesfehérvári Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság a 2.M.480/2012/5. számú jogerős ítéletével a felperes keresetét elutasította.

- [2] Az 1950-ben született felperes részére 2012. február 1. napjától jogszerűen járó nyugellátást állapítottak meg. Az igazgatási szerv 2013. július 10-én kelt határozatával – előrehozott öregségi nyugellátás jogalap nélkül történt felvétele jogcímen – 2 422 950 forint visszafizetésére kötelezte a felperest, a határozatot az Országos Nyugdíjbiztosítási Főigazgatóság Hatósági Főosztálya helybenhagyta. A hatóságok megállapították a téves adatszolgáltatást nyújtó foglalkoztató szerv felelősségét is, a felperes felelősségét 60%-ban, a foglalkoztatóét 40%-ban határozták meg. A felperes keresetet nyújtott be a határozat ellen, a Székesfehérvári Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 2.M.488/2013/9. számú ítélete a keresetet elutasította.

- [3] 2. Az indítványozó szerint a Székesfehérvári Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság fenti ítélete azért sérti az Alaptörvényben rögzített Alapvetés B) cikk (1) bekezdését (jogállami klauzula), a Szabadság és Felelősség I. cikk (1)–(3) bekezdését (alapvető jogok tiszteletben tartása), a XIII. cikk (1) bekezdését (a tulajdon védelméhez való jog), a XXIV. cikk (1) bekezdését (tiszteséges hatósági eljáráshoz való jog), valamint a XXVIII. Cikk (1) bekezdését (tiszteséges bírósági tárgyaláshoz való jog), mert olyan alapvető eljárási és anyagi jogszabályokat sért, amelyek az ítéletet érdemben befolyásolták. Az indítványozó ebben a körben hivatkozott a közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló a 2004. évi CXL. törvény (a továbbiakban: Ket.), valamint a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (továbbiakban: Pp.) számos rendelkezésére, amelyekkel mind a visszafizetésre kötelező határozat, mind pedig a felülvizsgálatáról szóló bírósági ítélet ellentétes. Álláspontja szerint a Székesfehérvári Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság ítélete azért nincs összhangban a fentebb felhívott alaptörvényi szabályokkal és az azokkal kapcsolatos törvényi rendelkezésekkel, mert a perben rendelkezésre álló tényekből, és a rendelkezésre álló okiratokból azt a téves következtetést vonta le, hogy a Megyei Kormányhivatal Nyugdíjbiztosítási Igazgatósága a visszafizetésre kötelező határozatát a reá irányadó anyagi és eljárási jogi szabályok betartásával hozta meg.

A bíróság tévedett abban, hogy a jogalap nélkül felvett összegek kiszámításánál nem kellett vizsgálnia azt, hogy a felperes 2010. június 1. napján nem állt társadalombiztosítási jogviszonyban, és ezen időponttól kezdődően jogosult volt a korábban megállapított előrehozott öregségi nyugdíjra. A sérelmezett bírósági döntés azért ellentétes a XVIII. cikkben megfogalmazott pártatlan bíróság tisztességes eljárásához fűződő alapvető joggal, mert veszélyezteti a jogbiztonság követelményét. Az eljáró bíróság sérelmezett ítélete a döntésre kihatóan téves jogértelmezésen alapult. A támadott ítélet azért sérti a tulajdonhoz való alkotmányos jogot, mert a rendelkezésre álló bizonyíték ellenére elutasította a visszafizetésre kötelező határozat felülvizsgálata iránti keresetet, és így lehetővé tette azt, hogy olyan összeg visszafizetésére is kötelezzék, amelynek felvételére 2010. június 1. napjától a felperes jogosult lett volna. Előadta, hogy a Pp. és a Ket. szakaszaira azért hivatkozott, mert ezek megsértésével, illetve figyelmen kívül hagyásával is sérült a pártatlan bíróság és hatóság tisztességes eljárásához való alapvető joga, amely a jogbiztonság sérelmén keresztül a jogállamiság követelményét is sérti.

[4] Az alkotmányjogi panasz kiegészítésében az Alaptörvény XV. cikke (törvény előtti egyenlőség) és XIX. cikke (szociális biztonság nyújtása) sérelmét is állította. Kifejtette, hogy az Alaptörvény a B) cikk (1) bekezdését és az I. cikket azért sérti a Székesfehérvári Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság támadott ítélete, mert nem vizsgálta a konkrét ügyre vonatkozó anyagi és eljárási szabályok betartását. Vizsgálata arra szorítkozott; hogy a felperes a nyugellátást jogalap nélkül vette-e fel, és a nyugellátást megállapító határozat meghozatalakor munkaviszonyban állt-e, valamint a visszafizetési kötelezettség elrendelése a felrőhatóság figyelembe vételével történt-e.

[5] 3. Az Abtv. 29. §-a alapján az „Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadja be”. Az Ügyrend 31. § (6) bekezdése azonban lehetővé teszi, hogy az előadó alkotmánybíró a panasz befogadásáról szóló döntés helyett a panasz érdemi elbírálását tartalmazó határozattervezetet terjesszen a testület elé.

[6] 4. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a panasz megfelel az Abtv. 52. § (1b) bekezdésében támasztott – a határozott kérelemre vonatkozó – törvényi feltételeknek. Az indítvány megjelölte az indítványozó jogosultságát és az Alkotmánybíróság hatáskörét megalapozó törvényi rendelkezést [Abtv. 51. § (1) bekezdés és 52. § (1b) bekezdés a) pont]; az Abtv. 27. §-ában foglalt

hatáskörben kérte az Alkotmánybíróság eljárását. A panaszos megjelölte továbbá az Alkotmánybíróság által vizsgálandó bírói döntést [Abtv. 52. § (1b) bekezdés c) pont], valamint az Alaptörvény sérelmet szenvedett rendelkezéseit [Abtv. 52. § (1b) bekezdés d) pont]. A panaszos – a tulajdonhoz való jog sérelmével összefüggésben – indokát adta az eljárás megindításának, kifejtette az Alaptörvényben foglalt és az indítványban felhívott jogok sérelmének a lényegét [Abtv. 52. § (1b) bekezdés b) pont], indokolta továbbá azt is, hogy a támadott bírói döntés miért ellentétes az Alaptörvény általa felhívott rendelkezéseivel [Abtv. 52. § (1b) bekezdés e) pont]. A panaszos kifejezett kérelmet terjesztett elő a támadott bírói döntés megsemmisítésére [Abtv. 52. § (1b) bekezdés f) pont].

II.

[7] 1. Az Alaptörvény:

„B) cikk (1) Magyarország független, demokratikus jogállam.”

„I. cikk (1) AZ EMBER sérthetetlen és elidegeníthetetlen alapvető jogait tiszteletben kell tartani. Védelmük az állam elsőrendű kötelezettsége.

(2) Magyarország elismeri az ember alapvető egyéni és közösségi jogait.

(3) Az alapvető jogokra és kötelezettségekre vonatkozó szabályokat törvény állapítja meg. Alapvető jog más alapvető jog érvényesülése vagy valamely alkotmányos érték védelme érdekében, a feltétlenül szükséges mértékben, az elérni kívánt céllal arányosan, az alapvető jog lényeges tartalmának tiszteletben tartásával korlátozható.”

„XIII. cikk (1) Mindenkinek joga van a tulajdonhoz és az örökléshez. A tulajdon társadalmi felelősséggel jár.”

„XV. cikk (1) A törvény előtt mindenki egyenlő. Minden ember jogképes.

(2) Magyarország az alapvető jogokat mindenkinek bármely megkülönböztetés, nevezetesen faj, szín, nem, fogyatékoság, nyelv, vallás, politikai vagy más vélemény, nemzeti vagy társadalmi származás, vagyoni, születési vagy egyéb helyzet szerinti különbségtétel nélkül biztosítja.”

„XIX. cikk (1) Magyarország arra törekszik, hogy minden állampolgárának szociális biztonságot nyújtson. Anyaság, betegség, rokkantság, fogyatékoság,

özvegység, árvaság és önhibáján kívül bekövetkezett munkanélküliség esetén minden magyar állampolgár törvényben meghatározott támogatásra jogosult.”

„XXIV. cikk (1) Mindenkinek joga van ahhoz, hogy ügyeit a hatóságok részrehajlás nélkül, tisztességes módon és ésszerű határidőn belül intézzék. A hatóságok törvényben meghatározottak szerint kötelesek döntéseiket indokolni.”

„XXVIII. cikk (1) Mindenkinek joga van ahhoz, hogy az ellene emelt bármely vádat vagy valamely perben a jogait és kötelezettségeit törvény által felállított, független és pártatlan bíróság tisztességes és nyilvános tárgyaláson, ésszerű határidőn belül bírálja el.”

[8] 2. A Tny-nek a bírói döntésben alkalmazott, időközben részben hatályát veszített rendelkezései:

„18/A. § (6) Nem jogosult előrehozott öregségi nyugdíjra és csökkentett összegű előrehozott öregségi nyugdíjra

a) az a szociális biztonsági rendszereknek a Közösségen belül mozgó munkavállalókra, önálló vállalkozókra és családtagjaikra történő alkalmazásáról szóló közösségi rendelet hatálya alá tartozó személy, aki EGT-államban, [...]

– az igénylő nyilatkozata, illetve az ügyben hatáskörrel rendelkező külföldi szerv adatszolgáltatása alapján – azon a napon, amelytől kezdődően az előrehozott öregségi nyugdíjat, illetve a csökkentett összegű előrehozott öregségi nyugdíjat megállapítják, a Tbj. 5. § (1) bekezdés a)–b) és e)–g) pontja szerinti biztosítással járó jogviszonynak megfelelő jogviszonyban áll.”

„18/B. § [...]

a) az a szociális biztonsági rendszereknek a Közösségen belül mozgó munkavállalókra, önálló vállalkozókra és családtagjaikra történő alkalmazásáról szóló közösségi rendelet hatálya alá tartozó személy, aki EGT-államban, [...]

– az igénylő nyilatkozata, illetve az ügyben hatáskörrel rendelkező külföldi szerv adatszolgáltatása alapján – azon a napon, amelytől kezdődően az előrehozott öregségi nyugdíjat megállapítják, a Tbj. 5. § (1) bekezdés a)–b) és e)–g) pontja szerinti biztosítással járó jogviszonynak megfelelő jogviszonyban áll. [...]

„84. § (1) Az, aki nyugellátást jogszerűen vett fel, köteles azt visszafizetni, ha erre a felvételtől számított kilencven napon belül írásban kötelezték.

(2) Az (1) bekezdésben meghatározott idő elteltével a jogalap nélkül felvett nyugellátást attól lehet visszakövetelni, akinek a nyugellátás felvétele felróható.

(3) Az (1) bekezdésben meghatározott idő elteltével felróhatóság hiányában is vissza kell fizetni a bírósági ítélet alapján folyósított nyugellátást, ha a Legfelsőbb Bíróság felülvizsgálat keretében úgy dönt, hogy a nyugellátás megállapítása nem volt jogszerű.

85. § (1) A foglalkoztató és egyéb szerv köteles megtéríteni a jogalap nélkül felvett nyugellátást, ha a nyugellátás jogalap nélküli megállapítása, illetőleg folyósítása az ő mulasztásának vagy a valóságtól eltérő adatszolgáltatásának a következménye, és a nyugellátást a 84. § alapján visszakövetelni nem lehet.

(2) Ha nyugellátás jogalap nélküli megállapításáért, illetőleg felvételéért a foglalkoztatót vagy egyéb szervet és a nyugellátásban részesülőt is felelősség terheli, a jogalap nélkül felvett nyugellátást közrehatásuk arányában kötelesek megtéríteni, illetőleg visszafizetni. Ha a közrehatások aránya nem állapítható meg, a felelősöket egyetemlegesen kell megtérítésre, illetőleg visszafizetésre kötelezni.”

III.

[9] Az alkotmányjogi panasz nem megalapozott.

[10] 1. Az Alkotmánybíróság elsőként azt vizsgálta, hogy a bírói döntés ellentétes-e az Alaptörvényben biztosított tulajdonhoz való joggal.

[11] Az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdése kimondja, hogy mindenkinek joga van a tulajdonhoz. A tulajdon jogi fogalmát és tartalmát általában nem közvetlenül az Alaptörvény, hanem a más jogi normák határozzák meg. Az Alaptörvény által védett jogok körét és tartalmát ugyanakkor az Alaptörvény alapján kell megállapítani. Ez az ellentmondás nehézséget jelent a tulajdonként védett jogosítványok meghatározásakor. Az ellentmondás úgy oldható fel, hogy az Alaptörvény tulajdonhoz való alapjogként a jogszabályok által meghatározott tartalommal elismert, konkrét időpontban fennálló konkrét jogosítványokat védi: a törvényhozás a tulajdonhoz való alapvető jog alapján általában köteles tiszteletben tartani azokat a jogosultságokat, amelyek az alkotmányos értelemben vett tulajdonhoz való alapvető jog összetevői {25/2015. (VII. 21.) AB határozat, Indokolás [55]}.

[12] Ebből következik, hogy a korábban tulajdonként megszerzett (és így az alkotmányos tulajdonvédelem alatt álló) vagyoni jogi igényeket védi az Alaptörvény

XIII. cikke. Ezt erősítette meg a 3048/2013. (II. 28.) AB határozat (Indokolás [39]) is, amely rámutatott, hogy a társadalombiztosítási jogviszonyokkal összefüggő szolgáltatások esetében továbbra is fennáll az alkotmányos tulajdonvédelem.

- [13] A jelen esetben azonban éppen az kérdéses, hogy az alkotmányjogi panaszra okot adó ügyben korábban tulajdonként megszerzett vagyoni értékű jogról van-e szó. Az előrehozott öregségi nyugdíj megállapításának és folyósításának törvényben rögzített feltételei [társadalombiztosítási nyugellátásról szóló 1997. évi LXXXI. törvény (a továbbiakban: Tny.) 18/A. § (1) bekezdés *b*) pontja, 18/B. § (5) bekezdés] vannak. A jogalap nélkül felvett ellátás következményeit a Tny. és a végrehajtásáról szóló 168/1997. (X. 6.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Tny. R.) szabályozza (Tny. 84. §, Tny. R. 80. §).
- [14] A konkrét ügyben mindkét eljáró hatóság és a bíróság azt állapította meg, hogy meghatározott időszakban ezek a jogosultsági feltételek nem teljesültek. Az Alkotmánybíróság már megállapította, hogy az alkotmányos tulajdonvédelem a meglévő tulajdonra vonatkozik, a tulajdonhoz való jog nem biztosít jogot a tulajdonszerzésre {3021/2014. (II. 11.) AB végzés, Indokolás [13]}. Az, hogy az előrehozott öregségi nyugdíj feltételektől függ, a törvényből és a hatóság határozatából is megismerhető volt. Az indítványozó által felhozott összefüggésben és érvek alapján ezért a tulajdonhoz való jog és a bírói döntés között alkotmányos összefüggés nem mutatható ki.
- [15] Az Alkotmánybíróság állandó gyakorlata szerint az érdemi alkotmányossági összefüggés hiánya az indítvány elutasítását eredményezi {3176/2013. (X. 9.) AB határozat, Indokolás [24]}.
- [16] 2. Az alkotmányjogi panasz feltétele, hogy olyan – alkotmányossági – kifogást tartalmazzon, amely a bírói döntést érdemben befolyásolhatta (Abtv. 29. §). Az Alkotmánybíróság e feltétellel összefüggésben arra emlékeztet, hogy a bírói döntéssel szemben benyújtott alkotmányjogi panasz nem tekinthető hagyományos értelemben vett jogorvoslatnak.
- [17] Az Alkotmánybíróság az Alaptörvény 24. cikk (1) bekezdésének értelmében az Alaptörvény védelmének legfőbb szerve. Ennek megfelelően az Alkotmánybíróság az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdésének *d*) pontja alapján a bírói döntéseket az alkotmányosság szempontjából ellenőrizheti, és jogköre a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség vizsgálatára és kiküszöbölésére korlátozódik, ezért a bírói döntés irányának, a bizonyítékok bírói mérlegelésének és értékelésének, illetve a bírósági eljárás teljes egészének ismételt

felülbírálatára nem rendelkezik hatáskörrel {elsőként lásd: 3231/2012. (IX. 28.) AB végzés, Indokolás [4]; ezt követően megerősítette: 3392/2012. (XII. 30.) AB végzés, Indokolás [6]; 3017/2013. (I. 28.) AB végzés, Indokolás [3]}.

- [18] Az Alkotmánybíróság az Abtv. 27. §-ában szabályozott hatáskörében eljárva a bírói döntés és az Alaptörvény összhangját biztosítja. Ebből következően a bírói döntés alaptörvény-ellenességének vizsgálata során az Alkotmánybíróság attól is tartózkodik, hogy a bíróságok felülbírálati jogköréhez tartozó, szakjogi vagy kizárólag törvényértelmezési kérdésekben állást foglaljon {elsőként lásd: 3003/2012. (VI. 21.) AB végzés, Indokolás [4]; ezt követően megerősítette: 3065/2012. (VII. 26.) AB végzés, Indokolás [5]; 3391/2012. (XII. 30.) AB végzés, Indokolás [25]; 7/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [33]}.
- [19] A jelen esetben ilyen, szakjogi és kizárólag törvényértelmezési kérdés az, hogy az előrehozott öregségi nyugdíj törvényi feltételei mely időszakban nem álltak fenn. Mindezekre figyelemmel a panasznak azokkal a további felvetéseivel, amelyek a Pp. és a Ket. egyes szabályainak megsértését, és ezen keresztül az Alaptörvény további rendelkezései sérelmét állították, az Alkotmánybíróságnak nem kellett foglalkoznia; a panaszt ebben a részében visszautasította [Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) pontja].

Budapest, 2015. november 10.

Dr. Szívós Mária s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Balsai István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Pokol Béla s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Stumpf István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Varga Zs. András s. k.,
előadó alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1504/2015.

